УДК 342.841:340.134 (477)

Білецька Л. М.
к.ю.н. суддя апеляційного
господарського суду
Дніпропетровської області

Запобігання та протидія корупції у митних органах

"Корупція – це не та проблема, яку можна вирішити за один день" Голова представництва Європейської комісії в Україні.
Жозе Мануель Пинту

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності, розв'язання якої для України є надзвичайно важливою справою. Корупція негативно впливає на всі, без виключення, сфери суспільного життя і тим самим реально загрожує національній безпеці нашої держави, а також є однією з основних перешкод на шляху до побудови демократичної, соціальної, правової держави Україна, утвердження та реалізації принципу верховенства права.

Міжнародна агенція по боротьбі з корупцією Transparency International оголосила результати дослідження, відповідно до якого рівень корупції в Україні у 2009 році склав 4,3 бали, що є гірше ніж показники минулого року. Оцінки виставлялись за 5-ти бальною шкалою, де 1 бал - "найбільш нижчий рівень", а 5 – "найвищий". Ближче всього до України за рівнем корупції є Боснія та Герцеговина – 4,2 бали; Камерун, Болгарія і Румунія – 4 бали [1].

За даними РНБО України, до суду доходять лише 40% корупційних справ, із 24 завдань протидії корупції, визначених РНБО в жовтні 2008 року, виконано менше третини, а із посадових осіб до адміністративної відповідальності притягались в основному державні службовці 5-7 категорії [2].

Також, за результатами соціологічного дослідження, яке було проведене Київським інститутом проблем управління ім. Горшенина, найбільш корумпованими в Україні люди назвали: міліцію – 51% респондентів; суди – 49,4 %; прокуратуру – 39, 9 %; Верховну Раду України – 38,5%; митницю – 36%; місцеві органи

влади – 35%; Кабінет Міністрів – 31%; секретаріат Президента – 19,1%; СБУ – 15, 4 %. Не дали відповіді на це запитання 13% із 2012 опитаних [3]. Таким чином, митні органи посіли п'яте місце. Такі статистичні данні для українського суспільства є зовсім невтішними.

Корупція в митних органах явище латентне. Чому? Спробую пояснити. Якщо, наприклад, податковий інспектор скоїв посадовий злочин, це, як правило, обов'язково буде відображене в документах, відповідно, можна буде порушити кримінальну справу, провести розслідування та притягнути особу до відповідальності в суді. А як довести винність митника? Це можливо зробити лише в момент проходження товару через митницю, а якщо ні, то потім вже пізно, немає товару – немає і злочину.

Нещодавно СБУ України було порушено кримінальну справу, за ознаками злочину, передбаченого ч. 2 ст. 201 КК України відносно співробітника Південної митниці та приватного підприємця, які ввезли контрабандних товарів із Китаю на суму понад 1 мільйон гривень. Співучасники злочинного угруповання виготовили та представили в митні органи підроблені документи, які містили недостовірні данні про кількість товарів, розмитнення яких потребувало мінімальних платежів. В результаті проведеної співробітниками СБУ спеціальної операції три контейнери із вантажем були затримані на автошляху Овідіополь – Одеса, коли вони прямували з митного посту на склади приватного підприємця. Правоохоронці виявили, що вантаж, який знаходився в контейнерах не завозився на митницю для оформлення [4].

Для протидії корупції в Україні схвалено Концепцію боротьби з корупцією, розроблені спеціальні антикорупційні програми, а також у 2009 році прийняті Закони України: "Про засади запобігання та протидії корупції", "Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень", "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення". Ці закони прийнято у зв'язку з необхідністю приведення українського законодавства у відповідність до вимог Конвенції ООН про боротьбу з корупцією, Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією у контексті кримінального права.

Звичайно, норми нового антикорупційного законодавства України – це нові правила запобігання та протидії корупції відпо-

відно до міжнародних стандартів, але вони містять багато “білих плям”. Аналіз змісту нових законів свідчить, що їх впровадження може кардинально змінити ситуацію в державі і суспільстві, але не в кращий бік. Кожен закон має бути юридично обґрунтованим, відповідати вимогам Конституції України, базуватися на принципах верховенства права. Особливо це стосується законів, стосовно заборони та позбавлення прав і свобод громадян, у тому числі найбільш суворої відповідальності – кримінальної. Деякі положення нових антикорупційних законів заздалегідь є неконституційними, юридично необґрунтованими, в деяких випадках незрозумілі і можуть призвести до безпідставного втручання в особисте життя. Окремі положення запозичені із-за кордону і належним чином не адаптовані до українського законодавства, тому потребують подальшого удосконалення.

Література

1. Украина – в лидерах антирейтинга по уровню коррупции. // http://um2.net/190.

2. Борьба с коррупцией в Украине. // http://h.ua/story/255942/.

3. Корупція. //http://korrespondent.net/business/208964.

4. СБУ: Таможенник ввез контрабанду на 1 млн.грн. // http://um2.net/162.